

Woda žiwjenja

**A komuž so pić chce, njech přiidźe;
a štož chce, njech wozmjje wodu teho
žiwjenja darmo.**

Zjewjenje Jana 22,17

Woda je žiwjenje! Tak steješe w módrym pismje na kóždym łopjenu pisanskeho bloka wodarnje. Jako džěco su mi jón – drje jako wabjenje – darili. Dokelž jako džěco telko njepisach, ležeše blok dołhi čas na pisanskim blidze a čitach stajnje zaso słowa: Woda je žiwjenje!

Hakle jako běch po maturje lěto w Španiskej, zrozumich hłubši zmysł słowow: Tam dožiwich puste krajiny a widžach wuschnyte řečnišća. Tydženje dołho so njedešćowaše. Slóncó smaleše njesmilnje. Spóznach: Bjez wody njeje žane žiwjenje!

A tola: Woda žiwjenja je za mnje wjace hač pitna woda, kiž zastara rostliny, zwěryjata a nas čłowjekow z drohotnej mokriznu. Wuwědomiło je so mi to tehdy w rumunскеj džěscowni před wjace hač lětdžesatkomaj. Spóznach, zo njeje stej jenož jěsc a piće wažnej. Teho tam mějachu. Ale zo je woda žiwjenja wo wjele wjace: přichilnosć, připosluchanje, přečelstwo, dótknjenje, dowěra ... Haj, prosće, zo će něchtó widži a rady ma! Tam w rumunскеj džěscowni bě jich wjele lačnych džěci a młodostnych! Woda žiwjenja jim pobrachowaše!

Tež samariskej žonje so tak wjedžeše: Je wučerpana wot žiwjenja. Ludžo ju zasudža. Zo njeby nikoho

zetkała, dže w připołdnišej horcoće k studni zwonka města Sychar po wodu. Tam zetka Jezusa. Wón řeči z njeje. Z cuzej, samariskej žonu! To njebě samozrozumliwje, wšako bě kruteje hranicy mjez židowskim a samariskim ludom. Mjez mužemi a žonami za wony čas tak a tak. Tola to Jezusa njestaraše. Wón je hustohdy w žiwjenju hranicy přełamał a po nowych, njekonwencionelnych pučach kročił.

Znajmjeńša poskići Jezus samariskej žo-

nje w scěnju pola Jana w 4. stawje wodu žiwjenja ze scěhowacymi słowami: „Ale woda, kotruž ja jemu dam, budže w nim žórłó wody, kotraž so do wěčneho žiwjenja žórli.“ (Jan 4,14)

Jezus rozdari wodu žiwjenja! Darmo! Žona čuješe, zo ju skónčnje něchtó widži, kajkaž wona je. Jezus ju njezasudži. Žona móžeše ze skrućenym sebjewědomjom znowa započec w žiwjenju.

A runje to slubi nam Bóh w swjatej křćeń-

cy: Du z tobu přez žiwjenje! Widžu a žohnuju tebe. Runje tež w najčěmnišich dolinach a pusćinach žiwjenja će njewopušču. Tute poselstwo je dar za cyłe žiwjenje! Wot spočatka žiwjenja – bjez wuměnjow – sy lubowany/a! Wěšće, z krumtym rjapom móžeš po žiwjenju kročić. A runje w čežkich časach woda žiwjenja tež rany hoji. Křćeńca je wulkotny wuraz žohnowaneje wody žiwjenja, kiž Bóh nam dari!

Runje dokelž swjećimy nětko w oktobru křćizna naju najmlódšeho synka, je mi wone poselstwo čím bliže. Přetož što móžeš sej wjac přeć, hač zo twoje džěco z (do)wěru do Boha, do sebjě a do swěta wotrosće?

A tak wjeselu so, zo móžemy so na Serbskim ewangeliskim kóncu tydženja w Hainewalde dale wo hójenskej wodze žiwjenja rozmołwjeć. Najbóle pak: Zo so jeje tam napijmy z kěrlušemi, modlitwami a serbskej zhromadnosću!

Bože słowo ze Zjewjenja Jana 22,17 płaći nam. Nětko!

Jadwiga Malinkowa

Za křćeńcu wupyšena dupa w Slepom

Foto: Slepjanska wosada

Wulkotne dožiwenja w Blótach

Lube džeci, w lécu běch někotre dny w Blótach na dowolu. Na jednej nje-dželi sym sej padlowanski čotnik wupož-

čila, zo bych z nim přez Sprjewiny labyrint čotnikowala. Hižo rano zahe startowach, slóncó njebě hišće dospołnje zeschadźalo a kanale Sprjewje ležachu w kurjawje. Dla kurjawy mějach špatny wid, tak zo njewidźach puć k přenjemu přepławej. Nadobo wuhladach lute małe bludnički, kotrež w kurjawje rejowachu. „My pokazamy tebi puć“, wołachu wone z cunim hłosom. Scěhowach slědam bludničkow. Jako přiřdžech k přenjemu přepławej, darich bludničkam kuski swojeho tykanca. Z bajkow wědzach, zo dyrbiš so za pomoc bludničkow porjadnje podzakować, hewak pokazaja ci přichodny raz wopačny puć.

Po mojej přenjej staciji čotnikowach dale. Bórže bě tež slóncó dospołnje zeschadźalo a wohrěwaše krajinu. Bě to krasna wokolina. Wupadaše kaž Amazonasowy lěs w Južnej Americi. „Pssst, mjelčo! Słyšiš małych pomocnikow?“ W Blótach bydla pod zemju lute małe lutki. Wone chowaja

so před wótrě zwonami na cyrkwjach. Hdys a hdys móžeš jedneho lutka wuhladac. Praji so, zo lutki w nocy chěže čłowjekow rjedza. Ach, tajkeho lutka bych sebi tež přata. Wy tež?

Běch hižo cytu chwilkú z čotnikom po puću a připołdniše slóncó smaleše na mnje. Poněčim buch hlódna a tež kusk mučna. Při brjoze pod štomom namakach rjany blečk za přestawku. Jako po krótkim dřemanju zaso woči wočinich, wuhladach zdaloka wulku sylnu žony w běłym šaće a z kosu w ruce. Spěšnje přeč! Bě to připołdnica, kotraž hladaše za burami, kotřiž njedodžerža připołdnu přestawku, zo by jich pochłostała.

Čotnikowach spěšnje dale po kanalach a rěčkach. Běch skoro samolutka. Po chwilce přijědze mi wulki čotm napřečo. Na nim bě mały serbski swjedzeń. Mužojo a žony nošachu blótowsku drastu a spěwachu serbske spěwy. Ale tři postawy běchu trochu spodziwne. Mějachu nazeleń kožu a jich drasta bě mokra. Tež porsty běchu džiwne dołhe. Štó wone běchu? Najskejere bě to wódny muž ze swojimaj džowkomaj, kotřiž běchu so skradžu na swjedzeń přikradnyli.

Poněčim chilaše so dzeń ke kóncej. Z poslednej mocu padlowach ke kónčnej staciji. Sprócna a wučerpana scáhnych swój čotm na brjóh. Nadobo słyšach spodziwny zwuk na njebju. Pohladach horje. Na wječornym njebju lečeše nad mojej hlówu wulki plon. Sym słyšała, zo přinješe plon zbožo a bohatstwo.

Ach, kajke běchu to wulkotne dožiwenja w Blótach! Abo bě to jenož rjany són?

Wutrobny postrow **Maria Wirtheč**

Padlowarka w Blótach

Foto: prywatne

Serbska adwentna protyka

Lube sotry a lubi bratřa, zo bychmy so po dołhej přestawce korony dla zaso jónu widželi, do kontakta přišli a Bože słowo w serbskej rěči słyšeli, chcemy jako Serbske ewangelske towarstwo lětsa za adwentny čas terminy a namjety za serbski nabožny adwentny kalender hromadzić. To móžeja krótko zetkanja w domje abo před domom

z předčitanjom hesłow a z adwentnym spěwanjom być abo druhe wěcy. Bukečenje na přikład přepraša 27. nowembra na wosadne popołdne a čitanje z Měranu Cušcynej.

Pisajće prošu Waše terminy a namjety hač do 12. oktobra z mejlku na Mato.Krygar@web.de. My je potom w Pomhaj Bóh wozjewimy.

Mato Krygar

Zhromadźizna SET w Ketlicach

Předsydstwo přeprašuje wutrobne na lětušu sobustawsku zhromadźiznu Serbskeho ewangelskeho towarstwa na reformaciskim dnu, 31. oktobra, do Ketlic. Zeńdženje zahaji so w 14.00 hodź. z nutrnosću při rowje fararja Michała Domaški na kěrcho- wje při cyrkwi. Zhromadźizna pokročuje so w 14.30 hodź. na žurli Ketličanskeho hrodu, njedaloko cyrkwe.

Dnjowy porjad:

1. witanje a swačina
2. přednošk Trudle Malinkoweje wo fararju Michale Domašce
3. rozprawa předsydstwa
4. rozprawa rewizora
5. schwalenje rozprawow
6. wólby do noweho předsydstwa
7. namjety za dalšu džělawosć towarstwa

Kónc budže někak w 17.00 hodź.

Čłonojo towarstwa a hosćo, kotřiž so za serbske ewangelske wosadne žiwjenje zajimuju, su lubje wítani.

Pokiw: Prošu informujće so do teho wo aktualnym stawje koronapandemije w mediach a na stronje Serbskeho ewangelskeho towarstwa pod www.serbske-ewangelske-towarstwo.de a njezabudźće na swoje maski! Prošu zwučujće tež staru serbsku hymnu „Naše Serbstwo z procha stawa“ w Towaršnym spěwniku. **Předsydstwo SET**

Džěłarnička Bjesadow

Přeprašujemy sobotu, 9. oktobra, wšech zajimcow wutrobne na džěłarničku Bjesadow do Rakec.

Na wobdžělnikow čaka scěhowacy program:

- 14.00 hodź. witanje w farskej bróžni w Rakecach (Farski puć 1)
- 14.05 hodź. nutrnosć
- 14.15 hodź. serbska konwersacija, mjez druhim ze žortnym kwisom
- 15.15 hodź. swačina ze wšelakimi informacijemi a pokiwami
- 16.00 hodź. wustup skupiny Serbska reja w awli Pawoŕskej šule (Winicowa 1) z programom za džeci a dorosćenych

Wutrobne přeprašujetej

**Rakečanska Bjesada
a Serbske ewangelske towarstwo**

Přednošk z hudźbu

W Budyskim měščanskim archiwje na Hrodowskej přednošuje Měrko Šoŕta wutoru, 12. oktobra, w 19 hodź. wo koncertach, kotrež bě Budyski hudźbnik August Bergt w lětach wot 1802 do 1825 w tehdyšim domje krajnych stawow zarjadował. Dujerjo skupiny Consonare wobrubja přednošk z komornej hudźbu Bergta, kotrehož 250. narodniny lětsa wopominamy.

Evelyn Fiebiger

Wuznamny wědomostnik a wuski přecel Serbow

Zaslužbny jendźelski slawist dr. Gerald Stone z Oxforda njeboh

Do Łužicy je došla powěsć, zo je dnja 11. septembra slawist a horliwy přecel Serbow dr. Gerald Stone w starobje 89 lět w Oxfordže zemrěl. Hižo jako młody wědomostnik bě serbsčinu nawuknył a ju běžnje wobknježeše. Čas žiwjenja bě wusko z Łužicu a ze Serbami zwjazany. Na swojich přebywanjach we Łužicy je w tudyšich archiwach slědźił a tak někotružkuli drohočinku wotkrył. Nahladnu ličbu nastawkow a knihow wo serbskej rěči a kulturje kaž tež wo stawiznach Serbow je napisał a wozjewił. Tež w Jendźelskej, USA a Awstralskej je wědu wo Serbach z jendźelskorěčnymi publikacijemi šerił.

Njeje drje přehnate, hdyž twjerdžu, zo jeho wosebita lubosć plačeše ewangelskim Serbam. Wón bě přez mnohe lěta abonent časopisa Pomhaj Bóh. Kaž wón sam pisa, je časopis z wulkim zajimow a wjeselom čitał. Je tež wjacore nastawki do njeho napisał.

Hdyž bě we Łužicy na wopyće, tak wužiwaše składnosć a wopyta serbske Bože služby w Budyskej Michałskej cyrkwi. W léće 2008 wobdželi so z mandźelskej na sobustawskej zhromadźiznje Serbskeho ewangelskeho towarstwa we Łazu. Njezapomni ty je jeho přednošk na Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju w léće 2010 w Budyšinje. Tehdom běchu nowe serbske Spěwarske wušli a dr. Stone měješe swjēdzenski přednošk wo stawiznach a wuznamje serbskich spěwarskich. Najskejše bě to tehdom jeho posledni wopyt we Łužicy.

Knjez dr. Stone bě nadobny, wysoko kubłany muž, přeco přecelny a zdwórlivy. Žarujemy wo njeho a wobchowamy jeho w dobrym, čestnym wopomnjeću.

Měrćin Wirth

Póndželu, 13. septembra, wozjewi Hertford College w Oxfordže „deeply saddened“ (hluboko zrudženy): Zemrěl je emeritus fellow dr. Gerald Stone FBA. Před měsacom dóstach wot njeho mailku: „Mój smój strowaj, ale smój staraj a mučnaj. Wutrobnje strowitaj Gerry a Vera.“

Zo so Jendźelčan wo serbsku rěč zajimuje a ju samo běžnje rěči, běše za mnje před połsta lětami sensacija. Jako młody redaktor w Płomjenju džěše mi a sobudželačerjam kóždy dzeń wo to, kak a z čim wabić džěčinu a šulsku młodžinu za serbsku rěč. Tónle Jendźelčan běše za mnje witana pomazka. Dr. Frido Michałk mi jeho předstaji: wysoko zrosčeneho młodženca, cémne włosy, złaha kudžerjate, po postawje kaž sportowc, z přecelnym posměwkom. Štož mi napadny: Jeho wurjekowanje so nje-rozeznawaše wot Michałkowneho wašnja. Hdyž bych přeč hladał, bych sej móht myslić, zo tam Frido Michałk rěči. Wukopa

Dr. Gerald Stone jako přednošowar na Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju w léće 2010 na Michałskej farje w Budyšinje

Foto: Jürgen Mačij

so: Gerald Stone je sej doma serbsku rěč přiswojił, sam. Před tym hišće njebě niko stysał serbsce rěć. To hakle, hdyž jemu pask přednoška w serbskej rěči wot Frida Michałka, přednjeseny na kongresu w Sofiji, do ruki padny. Wón sej Michałka wjele razow wotposka a jeho wurjekowanje přewza, džensa praju: z Geralda Stonowej dokładnosću.

Ruščina běše jeho přeni krok do słowjanskeho swěta. Po tym so zahori za zapadne słowjanske rěče, w nekrologu uniwersity rěka: „especially Kashubian, Polish, Russian, Slovene, and Sorbian“. W léće 1972 wuńdže jeho kniha „The Smallest Slavonic Nation – the Sorbs of Lusatia“ (Najmjeńši słowjanski narod – Serbj a Łužicy). Předstaji Łužiskich Serbow nic jako mjeńšinu, ale jako „nation“! Za studentow a kolegow w Oxfordže trjebaše młodeho Serba, kotryž eksistencu Serbow wobswědči. Po jeho woli mějach ja z reportaže ze žiwjenja katolskich Serbow „W delanach na Katy-

nu“ w Oxfordže čitać. Za tutón wopyt přewza wón kóšty přebywanja.

Gerald přeńdže puć klasiskeho jendźelskeho wukubłanja a je so tutech hódnotow džeržal. Zaběraše so ze stawiznami a přitomnosću ewangelskeje cyrkwe a jeje wšelakich wotnoškow. Jězdžachmoj do Klětno, do Chrjebje, do Boršće a Lipinkow, hdžež wopytachmoj mi z přiwuznistwa znatu četu, kiž so k „mukarjam“ džeržeše. Tež do Wukrančic sej dojedžechmoj. Pod schodami so tam chowachu fararja Kilianowe předowanja, za Geralda poklad serbskeje rěče.

Hdyž tu pola nas w Hrubjelčicach bydliše, jězdžeše do Hodžija na faru. Tam studowaše rukopisy liturgiskich tekstow. Wo tutym serbskim rěčnym pomniku wuńdže kniha pod titulom „The Göda Manuscript 1701“. Tehdyši farar w Hodžiju bě mjenje: Rusojo su papjeru z wokna zmjetali, tehodla je telko pëska mjez łopjenami. Jemu Gerald pochad pëska wujasni: To njejsu Rusojo zawinowali. To je pësk za sušenje čornidła, tehdy na kóždu popisanu stronu posypny. „Tute lónco łopjenow je tu njedótknjene ležało, tři lětstotki dołho.“ Doniž njeje Jendźelčan so wo nje zajimował. Gerald bě sej kaž wěsty: Spisar tutech předowanjow je pochadzał z kónčiny Złeho Komorowa. To dopokazaja rěčne elementy z tamnišeje narěče.

Intensiwne preslědži žiwjenje ludoweho basnika Pětra Młónka a wozjewi wo nim wobšěrny spis z fotami. Namofwješe mje, za šulu w Hodžiju zdželać plan za wučbu serbskich stawiznow, specielnje za tutón šulski wobwod, šesć hodžin serbowědy wob lěto. Tajki koncept smój hromadže zestajiłj ...

Jeho poslednje wobšěrne džěto je byla zaběra ze stawiznami słowjanskich ludow na teritoriju Němskeje. Z teho nasta kniha „Slav Outposts in Central European History – The Wends, Sorbs and Kashubs“, wušła 2016.

Njeje tu městna, wšitke jeho slědženja a wozjewjenja mjenować. Jeho skutki njech su zjimate z faktom: W léće 1992 wuzwolicu jeho za „Fellow of the British Academy“. Tež tehodla, dokelž běše poradžowar za „Oxford English Dictionary“, plačacy słownik jendźelskeje rěče. Wyše teho bě dothe lěta hlowny wudawaćel słowjanskich uniwersitnych wozjewjenjow „Oxford Slavonic Papers“. Jeho zaslužba je, zo dósta so pólska rěč do wučbneho plana modernych rěčow Oxfordskeje uniwersity.

Gerald Stone zawostaji mandźelsku, syna a džowku. Wo njeho žaruja kolegojo a studenća. Před Hertford Collegom wisa wot póndžele ranja žarowanska chorhoj.

Křesćan Krawc

Rjany serbski dworowy swjedžen w Hrubjelčicach

Lětuše babylěčo bě čas, hdyž móžachu ludźo skónčnje zaso z lochkimi wěstotnymi napravami swoje předewzaća zwoprawdźić. Po tym zo dyrbbeše loni dworowy swjedžen koronapandemije dla wupadnýt, hotowaštej so wóndano tež Serbske ewangelske towarstwo a Maćijec/Jaworkec swójba na tónle mjeztym tradicionelny wjeršk. Byrnjež 11. požnjenca tež hišće dosć dalšich wabjacych serbskich zarjadowanjow było, přeprosyštej wonej serbske swójby do Hrubjelčic.

Dworowy swjedžen zahaji so na pózdнім popoždnu z ekumeniskej nutrnošću, kotruž swječeštaj Serbski superintendent n. w. Jan Malink a tachantski farar Wito Šćapan. Do teho běchu hižo někotre swójby na Lubinje podtu šćežki z nowymi postawami sydom serbskich kralow pućowali. Tónle pućik je we wšěch počasach rjany ze swojimi wuhladami na Budyšin, Mnišonc, Čornobóh a na krasny podhórski

Maćijec/Jaworkec dwór skićeše dosć městna za wulkich a małych

Ekumenisku nutrnošć swječeštaj Serbski superintendent n. w. Jan Malink a tachantski farar Wito Šćapan

kraj. Judith Heroldowa z Bělšec pućowacych přewodžeše a jim wustojnje wo powěsći a wo nastaću kamjentnych postawow rozprawješe. Jeje mandželski, kamjenješar a rězbar Markus Herold, bě je ze zornowca česať. Dojěwši do Hrubjelčic dachu sej pućowacy kofej a tykanc na hunje w Maćijec/Jaworkec bróžni zestodžec. Na zbožo njebě jich zliwk popoždnu při pućowanju překwapit.

Ponečim přidružichu so dalši hosćo, wosebje swójby z mjeńšimi džecimi. Za nje běchu móžnosće sej hrajkac na wulkim dworje idealne: kolesa, wozyčki, awtka, suwadło a trampolin. Městna bě dosć. Na nutrnošć w 17 hodź. bě so na 60 wobdźelnikow zhromadziło. Farar Šćapan a sup.

Malink chwaleštaj we witanju a w předowanju, kak derje Bóh Knjez swoje dary wudžela, kak nam plody a kwětki daruje a wšu stwórbu zežiwja.

Nawječor dojdžechu „Přezpólni“ na dwór a wokřewichu připosłucharjow ze swojim programom. Temperamentnje přednjesechu serbske spěwy ze wšěch kónčin Łužicy. Jich nawoda Fabian Kaulfürst wobohaći koncert pod hołym njebjom z krótkim zawodom ke kóždemu spěwej a šerješe tak wědu wo našich ludowych pěsnjach. Za kóždoho bě něšto nowe pódla. Mjeztym běchu někotři młodzi mužojo na kromje dwora hižo kołbaski pražili, tak zo móžachu sej wšitycy po kulturnym programje wječer zestodžec dać. Mnozy běchu ze so-

lotwjemi, kisałymi běrnami a dalšimi slódnymi kuskami bifejeje přinošowali. Hač do čmičkanja sedžachu wopytowarjo hišće hromadže – někotři tež dlěje –, bjesadowachu a sej zaspěwachu.

Za poradženy dworowy swjedžen słuša mnohim dżak –organizatoram Serbskeho ewangelskeho towarstwa a Maćijec/Jaworkec swójbje za přihoty a zrumowanje, Judith Heroldowej za wjedženje po Lubinje, „Přezpólnym“ za program a pilnym kucharkam a kucharjam za bifej. Hosćo, ewangelscy a katolscy Serbja, su so wo přijomnu atmosferu starali a šwita džeci wo optimistiski wuhlad do přichoda. Da-li Bóh zetkamy so kletu znowa na serbski swjedžen.

Marka Maćijowa

„Přezpólni“ wokřewichu ze serbskimi ludowymi spěwami

Fota: Jürgen Maćij

Wopominanje Jana Bohuwěra Mučinka

Składnostnje 200. narodnin wučerja a spisowačela Jana Bohuwěra Mučinka běštej jemu sobotu, 11. septembra, wopomnjen-skej zarjadowani w Zemicach-Tumicach wěnowanej. Přeprošyloj běštej na njej gmejna a domizniske towarstwo „Granitt-dorf“ Zemicy-Tumicy z podpěru Maćicy Serbskeje. Hłowny iniciator počesćenja bě Jurij Łušćanski z Budyšina, bywši předsyda Maćicy Serbskeje. Hłownu organizaciju na městnje měješe Jörg Nadolny, něhdysi šul-ski nawoda a nětko domizniski slědžer w Zemicach-Tumicach, na starosći.

Na 30 němskich a serbskich česćowar-jow Mučinka zhromadzi so dopołdnja při jeho rowje na Zemičanskim kěrchowje. Tamniši wjesnjanoša Jens Glowienka wuzběhny w swojej narěči zaslužby Mučinka jako wjesneho wučerja, wuspěšneho pčō-farja, čieho podpěračela městnych towar-stwow a nimoměrje plódného publicista. Na wuznam Mučinka w serbskim wobłuku pokaza w swojej dwurěčnej narěči před-syda Maćicy Serbskeje dr. Anja Pohončowa. Z recitowanjom třoch serbskich basni-ckich twórbow Mučinka poda prof. Dietrich Šolta dohlad do jeho serbskeho literarne-ho tworjenja z młodych lět. Kwěće na row zaslužbného muža položichu gmejna Zemicy-Tumicy, tamniše towarstwo pčōla-rjow a Maćica Serbska. Porchowscy muzi-kanća wobrubichu swjatočnosť ze zna-tym nazymskim spěwom „Ha widžu-li pta-čata čahnyć“ a ze serbskej hymnu, kotruž přitomni Serbja sobu spěwachu.

Při rowje Mučinka recitowaše prof. Dietrich Šolta (nalěwo) serbske basnje.

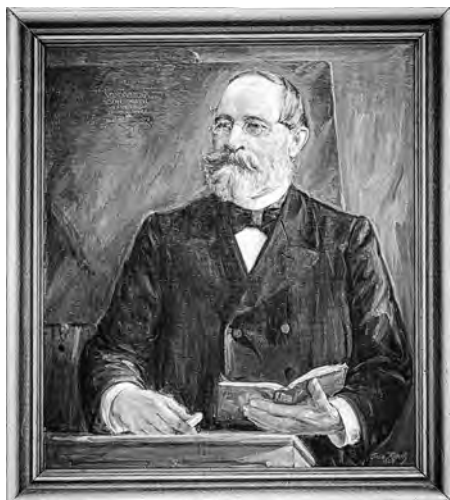
Foto: Trudla Malinkowa

Wječorne, jako narodninski swjedzeń deklarowane zarjadowanje wotmě so w Sportowym a wólnočasowym centrumje wsy. Mjez něhdze sto wopytowarjami mó-žeše bywša wjesnjanoška Gisela Pallas wjacorych čestnych hosći witać, tak tež znowa Maćicarjow dr. Anju Pohončowu a Jurja Łušćanskeho. Organizatorojo bě-ču nimale potřeća hodžiny trajacy pisa-ny program zestajili. Potomnik Mučinka, spisowačel Thomas Gerlach z Radeberga, rysowaše w swjedženskej narěči žiwjenski puć swójeho prapradžěda wot chudeho wjesneho hólca k česćenemu a wospjet wuznamjenjenemu wučerjow a publicistej. Štyri šulerki přednjesechu basnje Mučinka wo počasach, kiž bě za džěci zbasnił. Wu-čahi z wjesneje chroniki Zemicy-Tumic, ko-

truž bě tehuronja wučer Mučink pisał, ci-towaše rozłosownik Toni Herrmann. Serbski raz spožči programej dwójny wustup skupiny spěwarkow a spěwarjow Chró-šćanskeho cyrkwinskeho chóra pod nawo-dom Hawštyna Smoły. Mjez druhim zanje-sechu adwentny kěrluš „Přihotuj so, luba duša“, kotrehož tekst je wot Mučinka. Z wustupom dalšeho jeho praprawnuka, šlagroweho spěwarja Hartmuta Schulze-Gerlacha, so wječork zakonči. Hižo w NDR-skim času pod mjenom Muck znaty, poskići wón zabawny program swójskich a dalšich spěwow. Pisany wječork sposrědkowaše wopytowarjam zacišć wo zaslužbach Jana Bohuwěra Mučinka kaž tež wo kreatiwno-sći dweju jeho potomnikow na polu pis-mowstwa a hudźby. *Trudla Malinkowa*

Česćenja Jana Bohuwěra Mučinka w Barće a Zemicach-Tumicach

- ♦ W léce 1899 spožičichu J. B. Mučinkej čestne wobydlerstwo Zemicy-Tumic.
- ♦ W Barće, hdžež bě Mučink w młodych lětach krótki čas z wučerjom był, pomjeno-

Portret Mučinka, molowany 1953 wot Budyškeho molerja Fritza Kurtha za šulu „Jan Bohuwěr Mučink“ w Barće

Foto: Jan Bart, Serbski muzej

wachu po nim 1951 nowonatwarjenu cen-tralnu šulu, kotraž sta so pozdžišo srjedź-na šula. Tež w němskej rěči nošeše wona serbske mjeno „Jan Bohuwěr Mučink“. Při hłownym zachodže šule wisaše portret Mučinka, molowany wot Budyškeho mole-rja Fritza Kurtha (1889–1971). Něhdze džesać lět dołho je so čestne mjeno Mu-činka wužiwało, potom so wone poněčim pozhubi. 1986 spožči so Bartskej šuli mje-no „Otto-Buchwitz-Oberschule“. Portret Mučinka přepoda šula 1989 Serbskemu muzejow w Budyšinje. (Po informacijach dr. Ruth Thiemannoweje z Barta)

Srjedźna šula - Mittelschule
Jan Bohuwěr Mučink
Baruth/Sa. w Barće

Listowa hlowa Bartskeje šule w 1950tych lětach

Repro: Ruth Thiemannowa

♦ Row Mučinka na pohřebnišću w Zemi-cach-Tumicach so jeho zaslužbow dla džensa hišće hlada. Wjele lět hižo stara so wo njón Marie-Luise Jäckel, daloka při-wuzna Mučinka.

Po Mučinku pomjenowana dróha (horjeka) a jeho row w Zemicach-Tumicach

Foće: Trudla Malinkowa

♦ Dróha w Zemicach-Tumicach rěka po nim „Mutschinkstraße“. Serbske mjeno dróha nima, dokelž wjes po zakonju hižo do serbskorěčneho teritorija njestaša.

Trudla Malinkowa

„Přińć a woteńć“ w Kamjenskej Serbskej cyrkwi

Mysle k zarjadowanju, kiž so z něhdyšej serbskosću regiona zaběraše

Organizatoram 4. festiwala šesćiměstow „Přińć a woteńć“ (kommenundgehen) smě so gratulować! Myslu sej, zo je so jedyn aspekt stawiznow našeje domizny čućiwyje předstajił. Z Kamjenskim sympozijom we wobtuku festiwala chychu zarjadowarjo wosebje na serbsku zašłosć regiona dopominać a so z njej rozestajeć. Interviewy a wuslědky sympozija maja so pozdžišo w dźiwadłowej hrě předstajić.

Jako započinaše moje wobdźelenje na sympoziju chutne rysy přiwać, sym so najprjedy wobhonil, što to scyła je: sympozij? Wot studija sem znajach skerje seminar, klawsuru abo kolokwij. W antice, tak namakach wotmołwu, běše sympozij hosćina abo towaršliwe zeńdženje. Prima, sej myslach, za njedzelu popołdnu runje to prawe. Wćipny dojedźech sej tuž 15. awgusta do Kamjenskeje klósterskeje cyrkwi swj. Hany.

Ale kak bě scyła k temu dóšlo?

Fararka Ketličanskeje wosady Elisabeth Süßmitt mje zazwoni, zo běchu ludźo pola njeje byli a so jeje za slědami serbskeje zańdženosće Ketlic prašeli. Wukopa so, zo běchu to zamołwići za Kamjenski sympozij. Dokelž méješe mje w serbskich prašenjach za kompetentnišeho hač sebje samu, je jim mje za interview namjetowała. Zarjadowarjam sympozija wona při jich wopyće w hordosću derje hladane rownišća serbskich prócowarjow na Ketličanskim pohrjebnišću pokaza.

Změna nastajenja k serbsčinje a serbskosći w Ketličansko-Nosačanskej wosađe je w poslednich lětach woprawdže keďzbyhódna! To saha wot „Nochcu, zo so w cyrkwi serbsce rěči“ hač k předstajenju „Serbskeho rekwiema“ kónc lěta 2019 w Ketličanskej cyrkwi, k čitanju z dopomjenkow serbskeho wučerja Richarda Zahrodnika a k planowanju dwurěčneje nutrnosće lětsa na reformaciskim dnju hač k restawraciji serbskeho napisu „Spěwajće temu Knjezej nowy khěrluš“ w Nosačanskej cyrkwi.

Kamjenska Hanina cyrkej skićeše wulkotny ambiente za sympozij. Něhdze dwaćeći přichwatanych hosći buchu hnydom na spočatku na přijomne wašnje překwapjeni, z tym zo so najprjedy raz Zejlerja-Kocorowy spěw „Što radosć rjeńšu dawa“ zhromadnje zanjese, štož wšitkich do aktiwneho wobdźelenja zapřija.

Aktiwnje so wobdźelić rěkaše, zo mějachu přítomni k wšelakim prašenjam zjawnje stejišćo zabrać, z tym zo so namołwjeny na jedne z třoch polow, kiž woznamjenjachu „Haj“, „Ně“ abo „Móžno“ stupi. Po tym móžachu akteroj swoje stejišćo rozjasnić. Wuwi so hnydom přijomna atmosfera za diskusije napřećiwnych stejišćow.

Wšitcy wobdźelnicy njeběchu Serbja a njemějachu tež serbske korjenje. Wšelake serbske stejišća wotdaloka pochadźacy hosćo njerozumjachu. Přiwšěm sej myslu, zo móže tajke rozestajenje Serbow, ludźi serbskeho pochada a Němcow z rozdźelnymi nahladami zblizić.

Prašnja běchu zajimawe, pozbudźowace a za serbsku dušu často tež chětro emocionalne. Bych rady widžał, zo so čitarjo Pomhaj Bóh z tutymi prašenjami zaběraja, wo nich meditěruja a so snano samo do diskusije daja. Přetož hustodosć běchmy my Serbja to sami, kotřiž k zabyću na-

ko džěćo dožiwił. Serbja a Němcy, katolscy a ewangelscy chcedza so Lubijskemu kantorstwu k nastudowanju Kocoroweho oratorija „Podlěćo“ za předstajenje w lěće 2022 přizamknyc.

Mój serbski optimizm je w poslednich lětach přiběrał. Štož so dotal njemóžne zdaše, je so zwoprawdžiło.

Prašnja, ke kotrymž mějachu wobdźelnicy Kamjenskeho sympozija stejišćo zabrać, běchu:

Sy ty serbski? Sy ty hordy na swoju identitu? Móžeš stoprocentnje serbski być, hdyž ze swojim narodom němski wupokaz

Na sympoziju w Kamjenskej Serbskej cyrkwi mějachu wobdźelnicy k prašenjam serbskosće stejišćo zabrać.

Foto: Karine Bravo, kommenundgehen

šeje kultury přinošowachmy, kotřiž mjelčachmy, husto „Haj“ prajichmy abo znajmjeńša jasne „Ně“ wobeńdzechmy – a to generacije přesahuju w mjenjacych so historiskich situacijach.

Čehodla rěka Krischa, serbsce Křišow, přemjenowane w lěće 1936, přeco hišće Buchholz? Čehodla so wobchadne znamjenja, kotřež w Chrapowje dwurěčne na Špiakaty a Jamu pokazuja bjez resentimentow akceptuja? Što by było, hdy bychu hornjołužiske šule chcyli wučbu serbsčiny zawjesć? Kak so wjeselu, hdyž so před Nosaćicami z „Witajće k nam“ witam a kak bych so wjeselił, hdy by so dwurěčne wupisanje zaso tak zrijadowało, kaž sym to ja-

dóstanješ? Je rěč domizna? Je poskitk cuzych rěčow w šuli přejara na zapad orientowany? Maš strategiju přežiwjenja w Hornjej Łužicy? Měniš, zo je strategija přežiwjenja w Hornjej Łužicy trěbna? Ma so w stawiznach a kulturje porjadnje proch trěć, zo by so nowe płomjo daledawanja serbskosće zapłomjenic móhło? Je wažne, w Němskej wobstejace mjeńšiny w stawizniskej wučbje wobjednawać? Je to paradokse, hdyž Domaška rěkaš a wójnska chorhoj němskeho rajcha w zahrodže zmwujuje abo hdyž jako serbski katolik AfD woliš?

Hłowne prašenje wšak płaći nam wšitkim: Kak serbski sy TY? **Friedhard Krawc**

Knihá wo fararju Juliusu Rioće wušta

Žiwjenske dopomnjenki bywšeho Rakečanskeho fararja do jendželšćiny přenjesene

W léce 1979 prošese Rakečanski farar Jan Lazar swojeho předchadnika Juliusa Riotu, kiž bě wot 1926 do 1938 jako farar w Rakecach a wot léta 1951 jako měšnik w Kanadže skutkował, zo by napisał swoje dopomnjenki na Rakečanski čas. Jan Lazar potwjerdzi swoje přece z tym, zo bě so stworjenje legendow wo jeho žiwjenju hižo započinało. Na to napisa Riota, wot 1975 jako wuměnkár w Honolulu na Hawaii bydla, swoje žiwjenske dopomnjenki.

Awtobiografiju, kotraž so w Rakečanskim farskim archiwje chowa, staj dałoj kanadiski čescowar Rioty Luboměr Lučuk (Lubomyr Luciuk) a potomnik Serbow w Texasu Weldon Mersiovsky do jendželšćiny přeložić. Přeložk staj nětko z dalšími dokumentami a fotami we wosebitej knižce wozjewiwoj. Za to staj wudawaćelej mnoho materiala wot historikarja Měrcína Brycki ze Serbskeho kulturneho archiwa dóstałoj. Tak je mjez druhim wotčišćany dalši Riotowy tekst wo lětach 1933 do 1938 kaž tež nekrolog z Katolskeho Posoła z junija léta 2000.

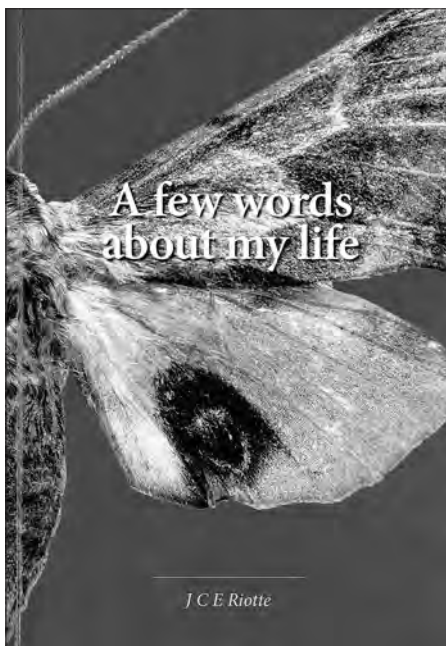
Najbóle jimace na knize je wosomstronske předślowo Lučuka, kotryž znaje Riotu z džěcatstwa jako česceného wosadného fararja. Džensniši profesor politiskeje geografije na Royal Military College of Canada wopisuje, kak bě na zakładže jasnych dokumentow k spóznaću přińc dyrbał, zo bu Riota w léce 1938 swojich homoseksualnych a pedofilnych skutkow dla k jastwu zasudženy a do koncentraciskeho lěhwa Sachsenhausen zawlečeny. Wón pisa: „Snadž bě Riota něchtó, kotrehož njebych chcył w swojej bliskosći měć, hdyž bych wědzał, što bě wón něhdy był, a hdyž bych někajke zdaće wo tym měł, što je so wo jeho přjedawšich chłostanjach wukopato ...“ (str. xii)

Farar Lazar spomni hižo 1979 na to, zo so wo žiwjenju Juliusa Rioty myty šerja. Na dvě tajkej legendže, kotrež je Riota

Row fararja Rioty w kanadiskim Kingstonje

Foto: Lubomyr Luciuk, SKA

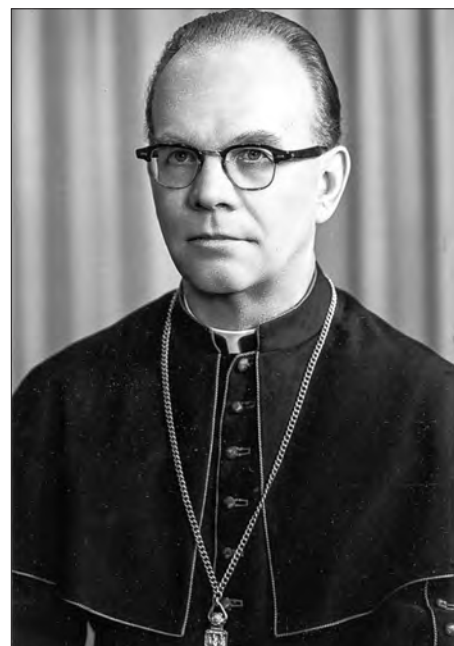
Awtobiografija fararja Juliusa Rioty w jendželskim přeložku

sam stworił a kotrež wostanjetej w knize njekomentowanej, chcu tu skedźbnic.

Riota pisa w swojich dopomnjenkach, zo su nacišća jeho z Rakec dla jeho serbskosće wuhnali (str. 26 a 33). To njetrjechi. Eksistuje zapodaće Jurja Šewčika-Komrowskeho z léta 1934 na Domowinu, w kotrymž pisa, zo je Riota swoje dotal pozitivne stejišće napřečo Serbam po léce 1933 dospołnje změnił. Serbsku pačersku wučbu bě wotstronił, serbske džěci hanješe a serbskim kemšam da wupadnyć. Riota njebě hižo tón serbski narodowc, kiž bě wón do 1933 był. Nic serbskosće dla dyrbyeše Rakecy wopušćić.

W knize so husćišo spomina na Riotu jako spječowarja přećiwo nacistam (str. 94, 97, 99 a zadnja wobalka). To nawopačne je wěrne. Wot 1933 hač do swojeho zajěca 1938 bě Riota přeswědčeny sobustaw NSDAP, SA a tak mjenowaných Němskich křescanow. Swječeše pólnje kemše z SA a denuncowaše swojich farskich kolegow, kiž běchu we Wuznawarskej cyrkwi. Tež po léce 1938 njeje k spječowanskemu hibanju słušał.

Žaneho dwěla nimam na wuprajenjach Luboměra Lučuka wo Riotowym skutkowanju w Kanadže. „Po wójnje a po jeho emigraciji do Kanady dopominachu so či, kiž jeho znajachu, na njeho jako starosćiweho měšnika, jako zahoritoho entomologu [slědžerja wo mjetelach], horliwego meteorologu a wosobu dowěry ... Štož sym zwěšćić móht, njeje tu w Kanadže ničo wopačného činil.“ (str. xii) W knize so pokaza na móžnu hormonelnu kastraciju, kotruž je Riota w koncentraciskim lěhwje dyrbał na so wzac.

Julius Riota (1901–2000) jako duchowny w Kanadže

Foto: SKA

Riota je swoje teksty wušiknje napisał. Trjebaš dosć historiskeje wědy, zo by jeho wašnje wusprawnjenja přewidzał. Wobšěrniše rozestajenje wšak njeje na tutym městnje móžne a snadž tež scyła trěbne njeje. Zajimcow pokazam na krótki žiwjennjopis z mojeho pjera, kotryž je Pomhaj Bóh skladnostnje jeho stotych narodnin w aprylu 2001 wozjewił (<https://www.sorbischer-evangelischer-verein.de/index.php/dateien/21-pomhaj-boh-archiv>).

Knihá zbudži we mni zasadne prašenje, kak daloko směš awtobiografiskim tekstam wěrić. Nimaja wone přeco tendencu, spisowarja trochu wusprawnić a jeho w lěpšim swětle předstajić, hač woprawdže bě? Snadž je jenički puć při pisanju sprawnje awtobiografije tón, kotryž bě sej cyrkwinški wótc Hawštyn wuzwolil. Tutón da swojim žiwjenskim dopomnjenkam titul „Wuznaća“. Cyła knihá je modlitwa k Bohu, kotremuž wuznawa dosć sprawnje tež čěmne strony swojeho žiwjenja. Ale najskerje zwostanu samo potom hišće zbytki njewuznateho hrěcha po bibliskim słowje: „Štó pónaje, kak husto bładži? Wodaj mi potajne hrěchi!“ (psalm 19,13)

Njehladajo na wšelake metodiske słabosće knihi staj wudawarjej wulku prócu a wjele časa nałožowajoj, zo by spomnjeće na fararja Riotu tež w swojich problematiskich fasetach žiwe wostało. Luboměr Lučuk zakónči swoje předślowo ze sadu: „Budu so stajnje modlić, zo by pater Riota w měrje wotpočował.“ **Jan Malink**

J. C. E. Riotta: A few words about my life, edited by Lubomyr Luciuk and Weldon Mersiovsky, Kashtan Press 2021, 18 + 117 str.

Z předsydstwa SET

Dnja 13. septembra wuradźowaše předsydstwo Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Serbskim domje w Budyšinje. Předsyda džakowaše so swójbje Maćijec za organizaciju swójbneho swjedženja w Hrubjelčicach. Dale so wuradźowaše wo naležnosćach přichodnych zarjadowanjow: džěłarnička serbskich Bjesadow w Rakecach, nabožny kónc tydženja w Hainewalde a sobustawska zhromadźizna SET na reformaciskim dnju w Ketlicach. Günter Wjenk a Serbski superintendent Krystof Rummel rozprawještaj wo zetkanju Serbskeje přirady EKBO, na kotrejž so wosebje klětuši Łužiski cyrkwinski dzeń w Zhorjelcu wobjednawaše. Mato Krygař a superintendent Rummel informowaštaj wo džěle na nowym nabožnym spěwniku. Lisćina spěwow je zestajena. Sekretarka Serbskeje superintendentury Diana Pašcyna wobdžěła nětko naležnosće awtorskich prawow.

Měrćin Wirth

Popołdne w Slepom

Přnje serbske wosadne popołdne po dołhim času móžachu Slepjenjo 9. septembra swječić, byrnjež hinak hač hewak. Z Budyšina bě přijěł Jan Malink, dokelž je naša fararka Jadwiga Malinkowa w staršiskim dowolu. Wuraz radostneho wočakowanja bě, zo je wjele ludźi na zarjadowanje přišło. Samo něhdyši Slepjanscy, kotřiž nětko w starowni w Bělej Wodze bydla, su poskitk wosady wužili a so přiwjezli dali.

Što pak bě hinaše? Na wobzamknjenje cyrkwinske rady so nutrnosće za starych nětko kóždy štwórtk wotměwaja – a tak temu tónraz běše. Byrnjež wšitcy wobdžěleni – hač na kantora a šofera – serbsčinu wobknježili, so nutrnosć z němsko-serbskim džělom započá. Malink předowaše wo 1. lisće Tesaloniskim 5: Wjeselće so, ... budźće džakowni za wšo. Haj, njerědko zabudźemy so džakować, tójšto bjerjemy jako samozrozumliwu wěc. Čłowjek, kotryž je džakowny, pak je zbožowniši, wurunaniši a měrnishi.

Potom je skónčnje přišoł serbski džěl. Sy hnydom pytnył, kak su wšitcy rozkčěli. A při kofeju a tykancu móžachu skónčnje zaso mjez sobu serbować. Wopytowarjo tež tójšto zajimaweho zhonichu: wo hódnoće kwětkow w bibliji kaž tež někotre nowostki z Pomhaj Bóh.

Runje serbska bjesada zbudźi we wosadnych přeće, zo by Jan Malink serbske wosadne popołdne 1. adwenta přewzał, na kotrejž tež džěćetko přińdže. Dpopołdnja na kemšach wšak budže wón Slepjanske džěćetko a z tym wšitke džěćetka wosady žohnować. Jan Malink je k temu zwólniwy, a my smy plan službow změnili, zo by so to tak hodžało. Na 28. nowember so hižo wjeselimy.

Manfred Hermaš

Farar Christian Huth we Łazu zapokazany

15. njedzeli po Swjatej Trojicy, 12. septembra, bu we Łazowskej cyrkwi farar Christian Huth wot superintendenta dr. Thoma Koppehla do swjeho zastojnstwa jako farar wulkowosady zapokazany. Wulkowosadu z mjenom „Evangelischer Pfarrsprengel Oberlausitzer Seenland (EPOS)“ bě konsistorstwo EKBO 1. februara 2021 z wopismom a pječatom založilo. Jej přisłušeja wosady Delni Wujězd, Wulke Ždžary a Łaz. Sydło fararja je fara we Łazu, hdžež bě hižo Handrij Zejler skutkował.

Na zapokazansku Božu službu bě něhdze sto kemšerjow přišło. Hudźbnje wobrubichu ju knjez Kocourek wot firmy Eule při wobnowjenych pišćelach a dujerjo Łazowskeje wosady. Po swjatočnym zapokazanju a žiwym předowanju přednjesechu na kóncu kemšow zastupjerjo wosadnych

radow, wjesny předstejićer Frank Knobloch z Delneho Wujězda, Łazowski wjesnjanaosta Thomas Leberecht a zastupowacy krajny rada Budyskeho wokrjesa Udo Witschas postrowy a přepodachu kwětki a dary.

Ze swojeje nowe domizny bě na kemše přijěł hamtski předchadnik, bywši Delnjowujězdžanski farar Matthias Gnüchtel, z mandželskej. Wón bě w swjim času založenje wulkowosady iniciěrował a spěchował.

Po kemšach bě na farskim dworje při kofeju a při kuskach skladnosć k bjesadze. Tež farske rumnosće a wobnowjene bydlenje móžachu sej zajimcy wobhladać.

Wosadne rady wulkowosady přeja fararjej Christianej Huthej a jeho swójbje strowotu a Bože žohnowanje za wšo skutkowanje.

*Günter Wjenk
z němčiny T.M.*

Nišćanski superintendent dr. Thoma Koppehl požohnowaše Christiana Hutha do zastojnstwa jako farar wulkowosady Łaz, Delni Wujězd a Wulke Ždžary. Foto: Günter Wjenk

Serbska přirada EKBO so skonstituowała

W klawsurnym posedženju dnja 11. septembra w Zhorjelcu je so nowa serbska přirada EKBO skonstituowała. Nutrnosć swjećeše dotalny předsyda hornjoserbsce, delnjoserbsce, němsce a slepjanse. Na tutym zakładze wón wuwědomi, zo serbske słowa wobsah hustodosć lěpje wutrychja. Přetož serbsčina je konkretniša a narěči začuće a wutrobu.

Nowa přirada ma tuchwilu jednaće hłosakmnych člonow, mjez nimi je Serbski superintendent Krystof Rummel. Nimo toho buchu najprjedy štyrjo člonoj ze statow hosća a z poradźowacym hłosom postajeni. Na kóncu wuradźowanja dósta tež farar Tobias Jachmann z Baršča tutón status. Městno zastupjerja za wobłuk wědomosće resp. kubtanja wosta njewobsadźene. Budže-li kmnych namjetow, w přichodnym posedženju wo nich rozsudzimy.

Najprjedy pak dyrbyeše so zradować, što budže předsyda a naměstnik. W taj-

nych wólbach wuzwolichu člonoj jednohłósne Manfreda Hermaša. Přihłosowachu jeho namjetej, zo měł naměstnik něchtó z Delnjeje Łužicy być. Tak bu namjetowany Frank Matijaš woleny, kotryž Spěchowanske towarstwo za serbsku řeč w cyrkwi w přiradze zastupuje. Potom bu jednanski porjad zaktualizowany, hladajo na nowe wuměnjenja kaž wobchadjenje z widejokonferencami.

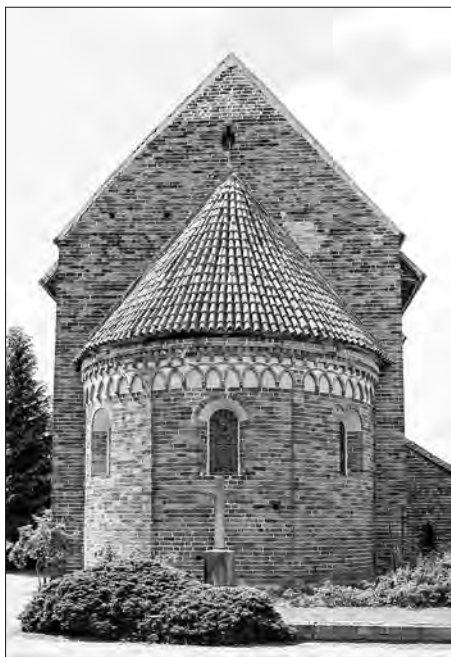
Hłowny fokus pak zložichu člonoj gremlija na Łužiski cyrkwinski dzeń 2022 w Zhorjelcu. Džěłowy kruh a jednacelnja předstajichu swoje přenje mysle. My pak chcychmy wědžeć, kotra róla a kotre městno stej serbskosći přidžělenej. To bě potom tež přičina, zo smy fararja Jachmanna jako poradźowarja do přirady wolili. Přetož wón je za džěl přihotow a koordinacije zamołwity. Z tym budže so přirada w swjim přenim posedženju 9. decembra zaběrać – tónraz digitalnje. *Manfred Hermaš*

Po puću mjez Łobjom a Habolu

Kraj je daloki a płony w zanjesenym kuće, kotremuž so džensa Jerichowski kraj praji. Hakle k połnocy, před Havelbergom, prjedy hač Habola so z wodami Łobja zjednoči, je hórkaty. Łobjo je krajinu njeličomne razy powoźało a formowało, łuhi a stare, wotrěznjene promjenja zawostajilo. Měrnje a majestotnje ćeće řeka po runinje, ale móže tež hinak. Sydlišća řekaja Großwulkow a Kleinwulkow, Mahlitz a Kliestznik. Mjena dopominaja na časy, jako sydłachu tule před wjac hač tysac lětami Połobscy Słowjenjo.

W lěće 928 jich němski kral Heinrich I. podćisny a jeho syn Otto Wulki załoži mjez druhim biskopstwje Branibor a Havelberg. Wulki zběžk Słowjanow w lěće 983 němske knjejestwo wottřase. Hakle 150 lět pozdžišo podćisny sej markhrabja Albrecht Mjedwjedź znowa słowjanske kmjeny wuchodnje Łobja, zasydli kolonistow a misioněrowaše kraj. Wuchadžišćo bě arcybiskopstwo Magdeburg. W 12. lětstotku bě tam Norbert von Xanten, załožitel rjadu premonstratow, arcybiskop. Wón a jeho naslědnicy twarjachu klóštry, tachantstwa a cyrkwy w zdobytym kraju – Branibor, Jerichow, Havelberg.

Z mandželskim smój lětsa w dowolu w tutej njespektakularnej, ale přiwšěm powabliwej kónčinje přebywałoj. Naju cil bě klóšter Jerichow. Cyty kompleks słuša do najstaršich twarow z palenoho čerwjeneho cyhela w sewjerneje Němskej. Późnjoromaniska bazilika w 12. lětstotku so hižo přetwarila njeje, jeniče wěži nastašej sto lět pozdžišo a přisłušatej gotice. Stupišli do cyrkwy, překwapja će monumentalna rjanosć a wuwážene proporcije nutrkowneho, kotrež čerwień cyhelow skutkownje wjazaj. Z druheje položy 12. lětstotka je so

Wjesna cyrkej w Redekinjce Fota: Jürgen Maćij

Havelbergski Boži dom swj. Marje

jutrowny swěčnik z pěskowca zachował. Późnjoromaniska dupa pochadźa z Jerichowskej měšćanskeje cyrkwy. Wuhotowanje cyrkwy je džensa skromne, čím skutkowniša je nadobna nutrkowna architektura.

Jerichow je jedna z 88 stacijow Dróhi romaniki w Saksko-Anhaltskej, kotraž w formje wosmički po kraju wjedže. Južne a zapadne města su swětoznate: Naumburg, Gernrode, Quedlinburg. Ale tež sewjerniše městnosće su powabliwe. Štož so mi wosebje spodobaje, běchu informaciske tafle, kotrež běchu na kóždyj jednotliwej staciji připrawjene a po jenakich zasadach wuhotowane. Zajimc njezhoni jenož něšto wo stawiznach, ale tež wo susodnych stacijach. W padže Jerichowa běchu to wjesne cyrkwy, kotrež běchu wokoło lěta 1200 nastali, wšitke z čerwjonych cyhelow. Wone su we wotewrjenskich časach přistupne. Kontaktne daty steja na taflach a namakaš je tež w interneće (www.strassederromanik.de). Mi imponowachu masiwne, šeroke wěže wjesnych cyrkwjow a fasadowe wobrubjenja ze stilizowanymi palmowymi łopjenami. Husćišo hač běch to wočakowala, skedźbnjach wopisanja na přenjoťne słowjanske wobsydlenje. W Redekinjce namaj skótny lékarwuměnkaz z hoberskim klučom cyrkej wotamkny. Twar je dospołnje romaniski. Nutřka dychaše wšo za 400 lět starymi drjewjanymi ławkami a łubjemi. Późnjogotiski natwark na wołtarju je z drjewa rězbarjeny a pokazuje madonu z džěsćom a dalších swjatyh. Na naju jězby podłu Łobja namakachmoj we wjele tež njeznatych cyrkwjach tajke z drjewa rězbarjene a pomolowane wołtarjowe natwarki, jedyn rjeńši hač druhi.

Pohlad do Jerichowskej cyrkwy

Wurjadny twar na Dróze romaniki je Mariny dom w Havelbergu, kotryž zwjazuje romaniske a gotiske elementy. Wokoło lěta 1150 běchu premonstraća jón załožiwši tachantstwo twarić počeli. Cyrkej je kaž wšitke wot naju wopytane Bože domy z časa reformacije ewangelska. W križnej chódbje pokazuje wulki stejak na wosebitu wustajeńcu „Z bibliju a łopaću. 900 lět rjad premonstratow“, kotraž so wot 8. septembra 2021 do 9. januara 2022 w Magdeburgu wotměje a so na na džesać dalše městnosće zepěra, mjez druhim na Jerichow a Havelberg. Plakaty a prospekty hižo w lěcu na wulki projekt skedźbnjach. Dobra to skladnosć, so znowa na puć podać.

Marka Maćijowa

Jurij Brósk: Dopomnjenki na młode lěta (13)

Tón wopak zastaranu złamanu nohu hnydom sporjedzi, tak zo spěšnje a derje žiješe.

Drje přez tute lěkowanje so sława wowčerja roznjese hač do Londona. Raz w nalěcu abo w lěcu 1855 dojezdže do Žitawy wosobny młody njewjesćinski por, přewoždžany wot staršeho knjeza. Sym jich sam na dróze wuhladať. Bydlachu w Sakskej dworje, napřećo knjezej překupcej Sthamerer. Tutón hnydom stareho wowčerja skaza. Młoda knjeni, džowka Londonskeho lěkarja, měješe zekřiwjenu, nutř stejacu nohu.

Po tym zo běchu so cuzbnicy trochu wot jězby wotpočnyli, bu Šlamar zawołany, kiž měješe sej nohu najprjedy jenož raz wobhladať. Wón pak přińdže z dwórnikom, kotremuž bě kazať nohu nad kulku kruće džeržeć, ručež jemu dorěćane znamjo da. Potom wopřimny wowčer nohu a złama ju ze słowami: „Takle wokoło, hlej!“ Operacija bě nimo. Noha bu šěnowana a zawobalena a po dwěmaj měsacomaj cuzbnicy spokojom wotjědžechu.

Kocorowy koncert we Wósporku

Nětko pak wróćo k dženikej.

Štwórtk, 23. decembra 1852, wopytach z nanowej dowolnosću přeni raz swaka, rektora Wićaza, a sotru Angeliku we Wósporku. Nazajtra so do Wodoweje wuchodžowachmy. Druhi džej hód běch z Wićazom w Hrodžišču, hdžež wón za fararja Voigta [*Handrij Voigt, 1794–1860, farar w Hrodžišču*] předowaše. Přeni swjaty džej běch słyšať předowanje fararja Junghänela [*Křesćan Bjedrich Junghänel, 1810–1881, farar we Wósporku*].

Třeći džej hód překwapištaj nas sotra Laura a wuj Pětr Brósk z Hliny. Na wječornym koncerće w hosćencu, kotryž dirigowaše knjez kantor Kocor z Ketlic a na kotrymž zaklinčeštej tež serbskej spěwaj „Bože slónčko k domu džěše“ a „Zelena ta meja“, wobdželištaj so tež Voigtec bratr a sotra z Hrodžišća. Reje trajachu hač do ranja w pječich.

29. decembra jědžech ze sotru Lauru do Budestec, hdžež silwester w dobrej a chutnej rozmołwje přežiwichmy. Hdyž k powitanju Noweho lěta kěrluše z wěže zaklinčachu, wupřachmy zbožo nanej w jeho studowarni a sebi mjez sobu.

Soli Deo gloria!

Polu Michała Rostoka

W hodownych prózdninach wopytach pónđželu, 3. januara 1853, wučerja Rostoka w Drjećinje [*Michał Rostok, 1821–1893, wučer a přirodowědnik*], zo bych jemu njest postrowy Žitawskeho gymnazialneho wučerja knjeza Cantienyja, kotryž bě jednoreho serbskeho wučerja zeznať

jako sławneho botanikarja.

Zeznaće Rostoka bě mi čim zajimawše, dokaľž běch wot nana zhoniť, zo je nan jeho kaž tež kantorow Lišku [*Pětr Liška, 1820–1889, kantor w Hodžiju*] a Kocora pohnuť k wopytej Budyskeho seminara. Wšitcy tři su so stali z dobrymi wučerjami, Kocor wosebje sławny jako serbski komponist, Rostok jako přirodowědnik.

Njemóžach so donahladať Rostokowych botaniskich zběrkow, wosebje jeho zběrki wulkich mochow, a njemóžach so nasluchať jeho rozprawow wo botaniskich pućowanjach po Sakskej, Českej a Łužicy. Skromny, spokojny muž, kiž mje ze samowarjenym jednorým wobjedom pohoći, mje po šulskej wučbje wulki džěl mojego puća domoj přewoždžeše.

Žitawske nowe město w lěće 1848

Repro: Jürgen Maćij

Lěto 1853

Sobotu, 19. měrca 1853, buch přesadženy do sekundy.

Krótko do jutrow bě so telko sněha našlo, zo ze wšěch stron burja ze sanjami do Budestec kemši přińdžechu. Wšitke swjate dny so krasnje zabawjachmy z jězby na sanjach. Bórže po tym so sněh miny.

Srjedu, 30. měrca, jědžechu sotry na Bjesadu [*serbske towarstwo Budyska Bjesada*]. Mi pak dobra mać wobdželenje zapowědži, dokaľž běch sej poľnu brodu rosc dať.

W lětnich prózdninach přebywaše mój Žitawski přećel Lehmann něšto dnjow pola nas. Z nim, bratrom a sotrami pućowachmy 27. julija na Čornobóh, při čimž nas luby nan přewoždžeše. Přez to so mać wjeseleše, dokaľž měješe nan hewak lědma chwile so wuchodžować. Kaž dorěćane, zetkachmy sydom Žitawskich gymnazistow, tak zo bě radosć wulka.

Pjatk, 29. julija, džěchmož z Lehmannom do Hodžija k přećelej Mrózej [*J. E. Mróz,*

pozdžišo klamar w Hodžiju]. Potom so džělachmož a Mróz mje hač do Biskopic přewoždžeše. Sam pućowach potom do Stoľpina a nazajtra dale do Drježdžanskich kónčin k přećelam z gymnazija, kiž běchu mje přeprosili. Sobotu, 6. awgusta, běžach na wopyt k přećelomaj von Carlowitz do Röhrsdorfa. Jeju čety a knježna Antonie von Carlowitz so mje jara za Serbami a za našej swójbu wuwoprašowachu. Dyrbjach serbske spěwy spěwac, z kotrychž so jim po zdaću „Lubka lilija“ najlěpje spodobaše. Do hóstneje knihy dyrbjach tehorunja něšto serbsce zapisać. Zhromadnje so wuchodžowachmy, hrajachmy a rehowachmy.

W Žitawje dokónčich srjedu, 24. awgusta, po džěle w poľnocy z nutrneje modlitwu swoje 20. žiwjenske lěto.

Dokaľž dóstach na Michała w francošćinje a matematice trójku, w pilnosći a zadžerženju jenož dwójku, wostach přez krótke prózdniny w Žitawje, zo bych z přećelom wosebje matematiku wuknyť. Spytach so před nanom zamoľwić dla swojeje znamki, ale 12. oktobra napisa wón mi derje zasluženy porokowacy list, kiž mje boleše, dokaľž běch nana ze swojeje znamku zrudžiť. Na to sej to najlěpše předewzach.

Lěto 1854

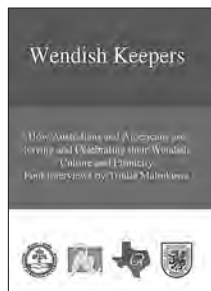
Njedželu, 9. apryla, spominach w cyrkwi z džaknej modlitwu na swój přichad do Žitawy před štyrjomi lětami.

Zeleny štwórtk, 13. apryla 1854, jědžech wjesoly do prózdnin, dokaľž móžach staršimaj lěpšu znamku pokazać. Swoju brodu, na kotruž běch tak hordy, pak dyrbjach sej wottruhac. Čichi pjatk bě krasne wjedro, tak zo cyłe popołdnje wonka přebywachmy. *Teksty wubraťa a přełožiťa*

Trudla Malinkowa
Pokročowanje slěduje

Zamórske interviewy w USA wušli

Pod titulom „Wendish Keepers“ (Serbscy staračeljo) je lětsa kónc meje w texaskim nakładnistwje Wendish Press wušla knižka ze štyrjomi interviewami, kotraž je Trudla Malinkowa loni z předsydami serbskich towarstwow w zamórskich krajach wjedła. Betty Huf a Lyall Kupke z Awstralskeje kaž tež Jan Slack a Cathy Petersen z USA rozprawjeja wo skutkowanju svojich towarstwow w minjenych lětach a wo džensnišich prócowanjach, serbske tradicije mjez potomnikami serbskich wupućowarjow dale wjesć. Interviewy běchu přerjotnje serbsce w pokročowanjach wot lońšeho nowembra do lětušeho februara w Rozhledze wozjewjene.

Jendzelska wersija je předewšëm za čitarjow w zamórskich krajach wotmyslena. Tójšto wobrazow wobohači 93-stronsku, z wobalku w serbskich barbach wuhotowanu brošurowanu knižku. Zajimcy móža sej ju w Smole-

rjec kniharni w Budyšinje skazać. **T.M.**
Wendish Keepers. How Australians and Americans are Saving and Celebrating their Wendish Culture and Ethnicity. Four interviews by Trudla Malinkowa, The Wendish Press, Serbin, Texas, 2021, 93 stron, ISBN 978-1-970055-09-2

Serbska protyka 2022 wo Minakale

Dypkownje ze spočatkem nazymy dóndže najnowši lětnik Serbskeje protyki čitarjam do domu. W klětušej protyce předstajimy wam wjesku sewjernje Budyšina - Minakał. Něhdy bě wjes srjedžišćo pobožnych Serbow a lěstotki pozdžišo sydło Centralneje serbskeje rěčneje šule. Džensa witatej hród a přislušacy park, kotrejž buštej w zašłymaj lětdžesatkamaj akribisce a lubosćiwje restawrowanej, wopytowarjow. Tež cyrkej wosrjedź wsy wě wo wosobinach powědać, kotraž stawizny wsy sobu pisachu. W praktiskej rubrice předstajimy wam wulětowe cile po Hornjej a Delnej Łužicy abo wulećeć sej raz do Slepoho abo Sak-

skeje Šwicy! A što so w swěće stawa? Zznamy chinsku rěč bliže, podamy so do wopušćenych horinow wosrjedź Českeje. Tež Indiska jako druha domizna Serbowki abo Iran, kraj safrana, wabitej do čitanja. Pisana, mnohostronska a zajimawa je znawa Serbska protyka! **LND**

Serbska protyka 2022, redakcija Pětr Šolta, 160 s., mnoho barbných wobrazow a ilustracijow, brošura, 978-3-7420-2659-0, 8,00 €

Wo Hornjej Łužicy w Druhej swětowej wójnje

Zakładny kompendij a bohate pokładnišćo za wědomostnika, wjesneho chronista kaž tež zajimowaneho lajka nětko z dwuzwjazkowej knihu „Die Oberlausitz im Zweiten Weltkrieg“ předleži. Publikacija je 68. wudaće w rjedže Spisow Serbskeho instituta. Historikar Michael Richter wěnuje so w njej serbsko-němskim wokrjesam w Sakskej a Delnej Šleskej w lětach wot 1936 do 1946 a zabjerje při tym zdobom regionalnu kaž tež serbsku perspektiwu k tehdyšim wobstejnosćam a podawkam. Na šerokej žórłowej bazy wopisuje nadrobne struktury nacionalsocialistiskeho teroroweho aparata w Hornjej Łužicy a pomjenjuje tudyšich zamołwitych a podpěrarjow runje tak kaž přećiwnikow režima a wopory.

Wosebitu kedžbnosć kładže na čłowjekow a jich biografije a dopomnjenki. Z wulkej ličbu jednotliwych přikładow z wokrjesow Budyšin, Kamjenc, Lubij, Wojerocy, Rózbork a zdžěla Zhorjalc wobjednawaja so tehdyše wuwica: wot regionalnych strukturow a rozsudzacych wosobinow w NSDAP

přez poměr Serbow ke knježerstwu, wobchad ze Židami, cuzymi džělačerjemi a wójskimi jatymi, přez wójske gospodarstwo a wuwice wójny, předewšëm w nalěcu 1945, hač k wobsadženju Hornjeje Łužicy přez Čerwjenu armeju, wójskim sčěham a zarjadniskemu a politiskemu nowozapočatkej po němskej kapitulaciji. **LND**

Michael Richter, Die Oberlausitz im Zweiten Weltkrieg. Studie zu den wendisch-deutschen Kreisen in Sachsen und Niederschlesien 1936-1946, Spisy Serbskeho instituta 68, dwaj džělnj zwjazkaj, 1 350 stron, 978-3-7420-2603-3, 60 eurow

Ochranowske hesła 2022

Hesła Ochranowskeje bratrowskeje wosady zwjazuju křesćanow na cyłym swěće a witaja jich w energijowym polu Božaje lubosće, kaž lětsa w předstlowje rěka. Ludžo wšelakorych konfesijow, rozdžělnych kulturow a wšelakeje pobožnosće hesła čitaja a z nimi swój džen započinjaja. Hesla móža přerjona kroćel być, Swjate pismo we wšej šerokosći a hłubokosći zeznać. Wone móža słowa być, kiž hnydom derje činja, nadžiju dawaja abo wosobinsce troštujaja.

Prerjona hornjoserbske wudaće je před wjace hač 20 lětami wušlo. Před třomi lětami přidruži so delnjoserbske „Bože słowo na kuždy žen“.

LND

Wšědne hesła Ochranowskeje bratrowskeje wosady na lěto 2022, zhromadne wudaće ze Serbskim ewangelskim towarstwom, 116 s., brošura, 978-3-7420-2663-7, 2,50 €

Bože słowo na kuždy žen 2022. Gronka ochranowskeje bratrowskeje wosady, wudaće Spěchowanske towaristwo za serbsku rěč w cerkwi, zestajił Hartmut S. Leipner, 120 b., brošura, 978-3-7420-2664-4, 2,50 €

Do Hainwalde!

Serbske ewangelske towarstwo a Serbski wosadny zwjazk přeprušetaj wot 22. do 24. oktobra na Serbski ewangelski kónc tydženja do Hainwalde w Žitawskich horinach pod hesłom „Hojenska woda žiwjenja“.

Chcemy zhromadnje wo křćeńcy a Božim wotkazanju rozmyslować, zhromadnje so modlić a ze spěwom a hrami serbsku zhromadnosć hajić a wězo w krasnej wokolinje pućować. Hdyž to aktualna situacija pandemije dowoli, započnje so kónc tydženja pjatk, 22. oktobra, wot 16.00 hodž. w Eurohof Hainwalde, Scheibe 15, 02779 Hainwalde. Jeli dyrbi hišće něchtó džělać, móže wězo tež hakle sobotu přijěć. Zakóńčenje budže njedzeli, 24. oktobra, po wobjedze.

Kónc tydženja plaći za dorosćenych 50 eurow, za džěci a młodostnych wot 3 hač do 18 lět 20 eurow (pod 3 lětami darmotne). Prošu přepokazajće pjenjezy hač do 5. oktobra na konto Serbskeho ewangelskeho towarstwa: IBAN DE03 8555 0000 1000 0831 67 BIC: SOLADES1BAT Wokrjesna nalutowarjona Budyšin pod hesłom „Hainwalde 2021“.

Zwjazowace přizjewjenja pósćelce prošu na serbsku superintendenturu: serbska-superintendentura@web.de.

Mato Krygář

Powěšće

Budyšin. Prěnju njedzelu měsaca, 5. septembra, zhromadźichu so Budyšenjo pod nawodom Hansa-Eberharda Kaulfürsta na židowskim pohrjebnišću k modlenju kadiša. Tradicionalne wopominanje zamordowanych Budyskich Židow bě so po přewróće zahajiło a wotmě so lětsa 31. raz. Hebrejsku liturgiju spěwaše znowa kantor Michal Foršt z Prahi.

Bart. Wot 10. do 17. septembra wotměchu so w Barće a wjacorych wokolnych wjesnych cyrkwach a hrodach koncerty 2. hornjołužiskeho komornohudźbného festiwalu. Na džewjeć zarjadowanjach hudžeše dohromady 45 wumělcow ze 14 krajow. Z dohromady wosom stow wopytowarjemi bě bilanca festiwalu jara wuspěšna. Inicijator a intendant hudźbného podawka je dr. Hagen W. Lippe-Weißenfeld, potomnik něhdyšeho Bartskeho knjejtwa.

Łaz. Pjatk, 17. septembra, dojeźde sej Hodźijska Bjesada na wopyt do Łaza. Wjeleny sobustaw tamnišeho cyrkwinskeho předstejerstwa Günter Wjen předstaji hosćom cyrkej a jeje wuhotowanje. Po tym staraše so wo nich Gabriele Knothe wot spěchowanskeho towarstwa Zetkanišćo Dom Zejlerja a Smolerja Łaz. Po wopyće Zejlerjoweho rowa při cyrkwi a pomnika na nawsy wjedžeše wopytowarjow po wustajeńcy w Domje Zejlerja a Smolerja. Angažowanosc Łazowskeje wosady a spěchowanskeho towarstwa za zawostajenstwo serbskeju wótcincow zawostaji sylny začisc w hosćoch z Hodźija.

Chwaćicy. Njedzelu nawječor, 26. septembra, wuhotowaše Serbski ludowy ansambl Nazymski chórowy koncert w Chwaćanskej cyrkwi. Pod nawodom noweho chóroweho direktora SLA Tvrčka Karlovića zaklinčachu mjez druhim kruchi zaslužbnych

Na žnjowodžakym swjedženju, 19. septembra, su so Bukečenjo na wěsty čas ze swójimi byrglemi rozžohnowali. Na kemšach je pišćeletwarc Ekkehard Groß z Wadec najwjetšu 4,5 metrow doľhu pišćel wutwaril. W přichodnych měsacach budže jeho firma 130 lět stare pišćece wobnowić.

Foto: Hanaróža Šafratowa

serbskich komponistow Jurja Winarja, Bjarnata Krawca a Detlefa Kobjele kaž tež „Wječorna modlitwa“ Budyskeho dorostoweho komponista Feliksa Brojera.

Budyšin. W měščanskim archiwje zarjadowaše Staroměščanske towarstwo Budyšin 28. septembra přednoškowy wječork na temu „Michalska cyrkej“. Jako referenta běchu prosyli Serbskeho superintendenta n. w. Jana Malinka, kotryž předstaji stawizny a stawiznički wokoło Budyskeje ewangelskeje Serbskeje cyrkwy. Wosebitu wažnosć kładžeše při tym na předstajenje serbskeho žiwjenja w cyrkwi. Korony dla bě so přednošk wo lěto přesunyl.

Dary

W awgusće je so darilo za Pomhaj Bóh dwójce 42 eurow. Bóh žohnuj daraj a daricelow.

Spominamy

Před 150 lětami, 7. oktobra 1871, narodži so farar **Wylem Tyšer** jako syn němskeho kublerja w Mješicach. Wopyta Wjerchowsku šulu St. Afra w Mišnje a studowaše teologiju w Lipsku. Tu bě sobustaw studentskeho towarstwa Sorabija a nawukny w jeje serbskim wotdželenju serbsku rěč. W prózdninach wobdžěli so pola fararja Imiša w Hodźiju na Serbskim homiletiskim seminarje. Po wojserskej službje bě lěto pomocny duchowny w Bukecach. Wot 1899 skutkowaše jako diakonus a wot 1926 jako farar Michalskeje wosady w Budyšinje.

Wón sam wuznawaše so jako Němc, čuješe pak so ze Serbami zwjazany, služeše swojej dwurěčneje wosadze a podpěrowaše serbske zajimy. 1936 poda so na wuměnk a přesydli so z mandželskej do Drježdžan, hdžež bě sej rjany dom na tehdyšej Danziger Strašje w měščanskim džělu Bühlau na Bělym Jelenju natwaric dať. Na wulu podobne domske z wobdawacej zahrodu namaka so pod džensnišej adresu Neugersdorfer Strašje 18c. W serbskej rěči wuda 1904 knihu wo Třiceciletnj wójnje. Na wuměnk džeľaše hromadže z fararjomaj-wuměnkarmaj Matejom Handrikom ze Slepoho a Awgustom Mikelom z Malešec na nowowudaču serbskeho Noweho zakonja. Wón zemře 29. decembra 1952 w Drježdžanach a wotpočuje na Lěsnym pohrjebnišću na Bělym Jelenju. T.M.

Přešošujemy

- 03.10. 18. njedzela po Swjatej Trojicy**
10.15 kemše w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
- 09.10. sobota**
14.00 džěłarnička Bjesadow w Rakecach
- 10.10. 19. njedzela po Swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (farar Haenchen)
14.00 serbsko-němske drastowe kemše w Ptačecach (f. Reichelt)
- 13.10. srjeda**
19.00 Bjesada w Hodźiju na kantoračce serbski wječor Bjesady w Rakecach w farskej bróžni
- 21.10. štwórtk**
18.30 Bjesada na farje w Bukecach
- 22.–24.10. pjatk do njedzela**
Serbski ewangelski kónc tydženja w Hainewalde
- 24.10. 21. njedzela po swjatej Trojicy**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. Rummel)
- 31.10. Reformaciski dzeń**
10.00 serbska namša z Bóžym blidom w Baršcu
12.00 nutrnosć w serbskim rozhlósu (sup. n. w. Malink)
14.00 hlowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa w Ketlicach
- W nowembru wusyła so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhlósu.*
- 07.11. dopředposlednja njedzela cyrkwinskeho lěta**
10.15 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (sup. n. w. Malink)
10.00 dwurěčne kermušne kemše w Rakecach

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E
Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Němskeho zwjazkowneho sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.
Lětny abonement plaći 8 eurow.